Punainen Risti
Röda Korset

ASIANTUNTIJALAU-
SUNTO

Ulkoasiainvaliokunta 2.5.2018

Suomen Punaisen Ristin lausunto selvityksestä Afganistanin tukemisesta ja vakauttamisesta

Suomen Punainen Risti kiittää ulkoasiainvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa Ulkoasiainministeriön selvityksestä Suomen osallistumisesta Afganistanin tukemiseen ja vakauttamiseen.

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhdistys, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punaisen Ristin tehtävänä on tukea ja avustaa maan viranomaisia niin rauhan kuin sodan ja aseellisten selkkausten aikana ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suomen Punainen Risti on osa kansainvälistä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikettä, joka toimii kaikkialla maailmassa, avustaen luonnonkatastrofien ja konfliktien keskellä eläviä ihmisiä seitsemän perusperiaatteensa mukaisesti.

Kansainvälisesti Punaisen Ristin erityisasema perustuu sodan uhrien suojelemiseksi solmittuihin neljään Geneven yleissopimukseen vuodelta 1949 ja niitä täydentäviin kolmeen lisäpöytäkirjaan vuosilta 1977 ja 2005. Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainväliseen liikkeeseen kuuluvat lähes kaikissa maailman valtioissa työskentelevien kansallisten yhdistysten lisäksi Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälinen liitto (IFRC), joka on kansallisten yhdistysten kattojärjestö, sekä konfliktitilanteissa toimiva Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC). Kansainvälinen yhteisö on valtuuttanut ICRC:n kehittämään ja valvomaan kansainvälisiä sodan oikeussääntöjä (kansainvälistä humanitaarista oikeutta).

Punainen Risti ja Punainen Puolikuu Afganistanissa

Afganistanin Punainen Puolikuu (ARCS) on perustettu vuonna 1934. Kansallinen yhdistys on läsnä ja toimii aktiivisesti koko maassa 30 000 vapaehtoisen voimin. Toimintaan kuuluvat vahvasti sosiaaliset palvelut ja terveys, muun muassa terveysklinikoiden ja ruokajakelujen kautta. Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC) on työskennellyt Afganistanissa yli 30 vuotta. Vuonna 2017 seitsemän ICRC:n työntekijää surmattiin Afganistanissa ja kaksi siepattiin. Tästä johtuen ICRC joutui merkittävästi supistamaan operaatiotaan varsinkin Pohjois-Afganistanissa. Vuonna 2018 järjestö on uudelleen aktivoitunut myös pohjoisessa tehden tiiviimpää yhteistyötä ARCS:in kanssa.

Suomen Punainen Risti on työskennellyt Afganistanissa neljän vuosikymmenen ajan, enimmäkseen Punaisen Ristin monenkeskisten kanavien kautta ja ulkoasiainministeriön tuella ICRC:n humanitaarisissa operaatioissa ja Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liiton (IFRC) pitkäaikaisissa terveysohjelmissa. SPR lähetti ensimmäiset suomalaiset asiantuntijat Afganistanin operaatioihin jo 1970-luvulla. SPR:n lähettämiä avustustyöntekijöitä on ollut komennuksella Afganistanin operaatioissa ja ohjelmissa yli 130. Suomen liityttyä tukemaan Yhdysvaltain johtamaa sotilasoperaatioita komennuksia on kuitenkin ollut vain 17.

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen.

Punainen Risti
Röda Korset

ASIANTUNTIJALAU-
SUNTO

Lausunto selvityksestä

Suomen Punainen Risti pitää tervetulleena, että Suomi tunnustaa **kansainvälisen yhteisön tuen Afganistanille olevan myös tulevaisuudessa välttämätöntä**. Maata on riivannut sota vuosikymmeniä, ja viimeisien vuosien aikana turvallisuustilanne, ja sitä myöten myös humanitaarinen tilanne, on heikentynyt selvästi.

Yksi indikaattori on siviiliuhrien määrä joka on vuositasolla ollut vuodesta 2014 jälkeen selvästi yli 10 000, tuplasti enemmän kuin vuonna 2009. Moni kuolee tai saa pysyviä vammoja koska tarvittavia terveyspalveluja ei ole saatavilla. Maailman terveysjärjestön mukaan pelkästään joulukuusta 2017 maaliskuuhun 2018 yli 30 terveyskeskusta suljettiin ja 38 terveysalan työntekijää vangittiin tai siepattiin.

Viimeisten vuosien aikana, osittain koska Afganistanista on luotu kuvaa turvallisena maana, satoja tuhansia afgaaneja on palanut tai palautettu maahan, jossa on suuria puutteita turvallisuudessa, työmahdollisuuksissa ja palveluissa. Moni joutuu palamaan turvattomiin osiin maata ja sen kaupunkeihin. He kohtaavat turvallisuusuhkia ja tutkimukset osoittavat, että jopa 70% palanneista, on paluunsa jälkeen joutunut pakenemaan maan sisällä. Samalla he kuormittavat jo heikosti toimivia terveys- ja muita palveluja.

Käsillä oleva **selvitys ei kuvaa humanitaarisia tarpeita maassa riittävän hyvin**. Tällä hetkellä yli kaksi miljoonaa ihmistä on hätäavun tarpeessa suoraan konfliktin vuoksi. Vuosikymmenten pakolaisuus aiheuttaa edelleen tarpeita yli 700 000 ihmiselle. Sen lisäksi maassa on myös merkittäviä luonnonkatastrofiriskejä. Katastrofien jäljiltä on tällä hetkellä noin 300 000 avun tarpeessa. Huhtikuussa hallitus varoitti vakavasta kuivuudesta, joka uhkaa laajoja alueita maassa. Kaiken kaikkiaan humanitaarisen avun tarpeessa on noin 3,3 miljoona ihmistä, eli 10% maan väestöstä.

Humanitaarista apua tullaan tarvitsemaan pitkäaikaisten ohjelmien rinnalla vielä pitkään. Valtaosa Suomen rahallisesta tuesta menee pitkäjänteisiin ohjelmiin ja **suhde hätäavun ja pitkäaikaisten ohjelmien välillä olisi hyvä arvioida säännöllisesti**, ottaen huomioon Afganistanin tilanteen kehittyminen. Tulevien vaalien vuoksi ei ole syytä olettaa, että humanitaarinen tilanne paranee vuosina 2018 ja 2019.

Kokonaisvaltiaisen kriisinhallintastrategian mukaisesti olisi tulevaisuudessa tärkeää **käydä valtiohallinnon ja järjestöjen välillä johdonmukaisesti ja perusteellisesti keskusteluja** siitä mihin asioihin ja miten kansainvälistä tukea tulisi ohjata Afganistaniin, jotta se parhaalla mahdollisella tavalla edistää turvallisuustilannetta ja lieventää humanitaarisia tarpeita maassa.

Vuosien varrella on Afganistanissa **loukattu humanitaarista oikeutta** lukemattomia kertoja. Tätä on tapahtunut kaikkien tahojen toimesta. Suomen Punainen Risti vetoaa Suomen hallitukseen, että se omalta osaltaan pyrkisi edistämään kaikkien väitettyjen loukkausten perusteellista ja objektiivista selvittämistä, jotta mahdolliset sotarikoksiin syyllistyneet joutuvat vastuuseen teoistaan – kuuluvat he sitten valtiosta riippumattomiin aseellisiin ryhmittymiin, Afganistanin asevoimiin, tai maassa oleviin kansainvälisiin joukkoihin. Niin Geneven sopimukset kuin myös kansainvälinen humanitaarinen tapaoikeus edellyttävät, että kaikki valtiot omalta osaltaan käyttävät mahdollisuuksien mukaan vaikutusvaltaansa estääkseen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomukset. Lisäksi kaikkien valtioiden on pyrittävä kaikin tavoin ja mahdollisuuksien mukaan toimimaan yhteistyössä keskenään helpottaakseen sotarikosten tutkintaa ja syytetoimia epäiltyjä vastaan. Olisi merkittävää, jos Suomi omilla toimillaan näyttäisi

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen.

esimerkkiä ja kannustaisi muita toimintaan, jolla edistetään humanitaarisen oikeuden toimeenpanoa, uskottavuutta sekä vaikuttavuutta. On ilmeistä, että vielä on paljon tehtävä ennen kuin humanitaarisen oikeuden kunnioitus on riittävää Afganistanissa. Juuri siksi Suomella onkin erinäisin keinoin mahdollisuus vaikuttaa asiaan.

Andreas von Weissenberg
Kansainvälisen katastrofiavun päällikkö

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen.